

Noord-Ierland, 1968-1975: Een voedingsbodem voor politiek geweld?

In het Noord-Ierse conflict tijdens de periode van de *Troubles* (1968-1998) hebben meer dan 3.700 mensen het leven gelaten en zijn ongeveer 40.000 mensen gewond geraakt. Tijdens dit conflict waren er verscheidene paramilitaire groepen werkzaam die zich vergrepen aan politiek geweld. Eén van deze groepen was het *Irish Republican Army*, oftewel het Iers Republikeins Leger, die zijn wortels kende in de Katholieke gemeenschap. Dit artikel belicht een aspect dat vaak als vanzelfsprekend wordt beschouwd wanneer men het over het Iers Republikeins Leger heeft, namelijk het maatschappelijk draagvlak ervan. Er wordt ook aandacht geschonken aan een essentieel aspect: de rol van geweld in de steunbetuiging aan het Iers Republikeins Leger.

Maatschappelijk draagvlak

Deze paramilitaire groep biedt een interessante gevalstudie voor hen die zich interesseren in het maatschappelijk draagvlak van politiek geweld. Het wordt tenslotte gezegd dat het Iers Republikeins Leger, dat een 30-jarige strijd heeft gevoerd tegen een veel sterkere tegenstander, hier niet in zouden geslaagd geweest zijn mocht het geen steun gehad hebben van de Katholieke gemeenschap. Men verwijst hierbij vaak naar de uitspraak van Mao Zedong, die stelde dat de paramilitaire groep een vis is die water nodig heeft om te overleven. Het begrijpen van het maatschappelijk draagvlak genoten door dergelijke groepen is belangrijk indien men op een succesvolle wijze het politiek geweld wil intomen.

Dynamische kracht

De steun die het Iers Republikeins Leger genoot van 1968 tot 1975 kan vooral omschreven worden als een dynamische kracht. Dit betekent dat het laagte- en hoogtepunten kende naargelang het conflict evolueerde. Het niveau van steunbetuiging verschilde ook naargelang drie factoren. Ten eerste, het geografisch gebied waarin men woonde was van belang, aangezien sommige gebieden meer in contact kwamen met het geweld. Ten tweede, de sociale klasse waarin men vertoefde had ook een zekere invloed: de werkende klasse kwam meer in contact met het geweld en ervoer sterkere economische ontevredenheid dan de middenklasse en de hoge klasse. Ten derde waren de politieke ideeën van het individu van belang: sommige politieke ideeën leunden eerder aan tot steun aan dergelijk geweld dan anderen.

Verklarende factoren

Er waren verschillende factoren die het maatschappelijk draagvlak kunnen verklaren. Deze kunnen onderscheiden worden in drie categorieën. De eerste categorie omvat de interne factoren; dit zijn de factoren die gerelateerd zijn aan het gedrag van het Iers Republikeins Leger. De tweede categorie omvat de externe factoren, die op hun beurt gerelateerd zijn aan het gedrag van andere actoren dan het Iers Republikeins Leger (bv. het gedrag van het Britse leger). Ten slotte werd het maatschappelijk draagvlak beïnvloed door de contextuele factoren, die verankerd liggen in de bredere context van de samenleving.

Rol van geweld

De steun voor het Iers Republikeins Leger is niet voor de hand liggend, zeker wanneer men in rekening neemt dat deze groepering verantwoordelijk was voor veel geweld. Dit is niet opmerkelijk, omdat het Katholicisme sterk gekant is tegen het gebruik van geweld. Een verklaring voor de steun is dat geweld ten aanzien van sommige doelwitten (bv. een Noord-Ierse agent) als rechtmatig werd gezien door de Katholieke gemeenschap. Indien men geweld pleegde ten aanzien van een doelwit dat niet tot deze categorie behoorde, zorgde dit voor een daling in de steun.

Geweld werd niet alleen aanvaard in sommige omstandigheden, maar de Katholieke gemeenschap eiste zelfs van het Iers Republikeins Leger dat dit geweld gebruikte. Deze eis kwam naar voren wanneer men realiseerde dat het Britse leger en de Noord-Ierse politie niet in staat was om de Katholieke gemeenschap te verdedigen. Hierdoor kon het Iers Republikeins Leger de rol van verdediger op zich nemen. Het gebruik van geweld door het leger en de politie was ook een motiverende factor om deze groep zowel actief als passief te steunen. Een voormalig lid van deze beweging stelde dat “in 1970, werden ze agressief ten aanzien van de Katholieken, het was een situatie waarbij je lastig gevallen werd door het leger. [...] Dan vroeg je jezelf af “Waar haal ik de wapens?””.

Slot

De mate van steunbetuiging aan politiek gewelddadige bewegingen is een interessant onderwerp, omdat een beter begrip kan leiden tot een betere aanpak van dergelijke conflicten. Men kan echter niet cru stellen dat politiek geweld het resultaat is van immoraliteit enerzijds en een lust naar geweld anderzijds.